

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

תוכן עניינים

- א. זה הקורא רבו בשמו דאמר רבי יוחנן מפני מה נענש גיחזי שקרא לרבו בשמו
1.....
- ב. אף הקורא בספרים החיצונים וכו' תנא בספרי מינים
2.....
- ג. דאנה בלב איש ישחנה רבי אמי ורבי אסי חד אמר ישיחנה מדעתו וחד אמר ישיחנה
לאחרים.....
3.....
- ד. לעולם לא ירבה אדם רעים בתוך ביתו
4.....

דף ק.

א. זה הקורא רבו בשמו דאמר רבי יוחנן מפני מה נענש גיחזי מפני שקרא לרבו בשמו

אסור לתלמיד¹ לקרות לרבו בשמו לא בחייו ולא במותו, וכל הקורא בשמו
קראוהו חכמים אפיקורס, שכן מצינו בגיחזי שנענש על שקרא רבו בשמו
סתם שנאמר (מלכים ב ח פסוק ה) וַיֹּאמֶר גִּיחִזִּי אֶדְנִי הַמֶּלֶךְ וְאֵת הָאִשָּׁה וְזֶה
בְּנָה אֲשֶׁר הִחִיָּה אֵלַי שָׁעָ,

והוא שיהיה השם פלאי שכל השומע יודע שזה הוא שם של רבו, ואפילו
לקרות לאחרים ששם כשמו אסור, אלא ישנה שמם אם הוא פלאי שאין
הכל רגילין לקרות בו.

אבל שם שרגילין בו כגון אברהם יצחק ויעקב משה וכיוצא בהן, מותר
להזכיר שלא בפני רבו ולקרות בו אחרים². אבל בפניו אין להזכיר שמו כלל
רק יש לקרותו רבי וכן נוהגין.

¹ שו"ע ונו"כ רמב"ט

² ש"ך שם כג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

וכל זה דוקא כשאנו מזכיר רק שמו לבדו, אבל מותר שלא בפניו לומר מורי רבי פלוני אבל בפניו אין להזכיר שמו כלל רק יש לקרותו רבי וכן נוהגין³. ואביו שהוא רבו, אם הוא רבו מובהק קורא אותו בדברו סתם רבי, אבל ברבו שאינו מובהק קורא אותו אבא.

דף ק:

ב. אף הקורא בספרים החיצונים וכו' תנא בספרי מינים

ספרים רבים⁴ חברו עובדי כוכבים בעבודתה, היאך עיקר עבודתה ומה מעשיה ומשפטיה, צונו הקב"ה שלא לקרות באותן הספרים כלל, ולא נהרהר בה ולא בדבר מדבריה. שנאמר (ויקרא יט פסוק ד) אל תפנו אל האלילים, ואפי' בספרים⁵ שבזמן הזה דתיהם מאוסים לכל, (כספרי היונים ודומיהם), ואין חשש שימשך אחריהם אעפ"כ אסור.

ספרי כפירה, דינם כדין ספרי ע"ז, ואסור לקרוא בהם⁶.

מותר לקרוא ספרים שנכתבו להתלוצץ ולבזות עבודה זרה, אע"ג שמביאים דברי הבל ושטות של הע"ז, כיון שכל כוונתם לבזות ולהתלוצץ מהע"ז. ולכן אחד שפרנסתו להיות מורה בבתי למוד של המדינה בדברי ימי היונים והרומים, וצריך גם להגיד שעורים בעניני דתיהם ועבודת אליליהם, צריך לדבר בלשון שיבינו שהם עניני שטות והבל, איך שדבר הבל זה עשו, ודבר הבל זה אשר אפילו קצת בן דעת ימאס בזה, ובאופן זה מותר⁷.

³ וכן בד"מ שהוציא בן מרש"י דפרק חלק גבי אלישע מיירי שלא בפניו. ש"ך כד, וליתא, דמיגחזי ילפינן איסורא אפילו שלא בפניו, אבל שריותא דמורי רבי דילפינן מרש"י אפשר דאף בפניו שרי, וראיה לזה מדכתיב (במדבר יא, כח) אדוני משה כלאם ודו"ק [ליקוט] פר"ח שם.

⁴ רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק ב הלכה ב

⁵ שו"ת אנרות משה יו"ד ב' סי' נ"ג

⁶ שם סי' קי"א וכ"מ בבאר שבע סנהדרין ק' ב' ד"ה תנא, ועיי"ש שיישב האידך למד הרמב"ם וגדולים אחרים ספרי מינות, וכתב שלמדו בן ממשנה אבות פ"ב "דע מה שתישב לאפיקורס", "שמצות התנא שילמוד דעת האפיקורסין ויהא שקוד ללמוד תורה כדי שידע מה שתישב להם" וכו', אבל כתב דזה שייך רק בגדולי תורה. ⁷ שם ועיי' עבד המלך שם בשם פנים יפות דלקרוא סתם דברי המינים כדי להתלוצץ מהם אסור.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

מליצות ומשלים של שיחת חולין ודברי חשק, כגון ספר עמנואל, וכן ספרי מלחמות, אסור לקרות בהם בשבת, ואף בחול אסור משום מושב לצים, ועובר משום אַל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלִילִם, לא תפנו אל מדעתכם. ובדברי חשק איסורו גדול יותר שיש בהם משום מגרה יצר הרע, ומי שחיברן ומי שהעתיקן, וא"צ לומר המדפיסן, מחטיאים את הרבים. וכן מוכרי ספרים הסותרים בענינים כאלו וממציאין אותם לקונים לקרות בהם, הם בכלל זה. ואחז"ל גדול המחטיא לאדם יותר מן ההורגו, שההורגו הוא רק בעוה"ז, והמחטיאו הוא גם בעוה"ב⁸.

י"א⁹ שהאיסור לקרות בשיחת חולין, וספרי מלחמות, היינו דוקא אם כתובים בלשון לע"ז, אבל בלשון הקודש¹⁰, מותר¹¹. וי"א שאף בלה"ק אסור¹².

ואין בכלל זה יוסיפון¹³, וספר יוחסין, ודברי הימים של ר"י כהן, ושבת יהודה, שמהם ללמדו דברי מוסר ויראה, וע"כ אפילו כתובים בלעז שרי.

אסור להכניס¹⁴ מכשיר הטלויזיא בתוך ביתו, שמלבד שיש בה משום מושב לצים, וביטול תורה, עוד בה שהיא שורש פורה ראש ולענה, שמגרה יצה"ר בעצמו, על ידי מראות נגעים במחזות שוא ומדוחים, בכל דרכי הפריצות והתועבות הרעות אשר שגא ה', משחית נפשו הוא יעשנה, ועתיד הוא ליתן את הדין ועובר משום אַל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלִילִם, וכן פסקו כל גדולי דורנו.

ג. דאגה בלב איש ישחנה רבי אמי ורבי אסי חד אמר ישיחנה

מדעתו וחד אמר ישיחנה לאחרים

כבר התבאר במסכת יומא דף עה: ובמסכת סוטה דף מב: שנאמר במשלי (יב פסוק כה) דָאָגָה בִּלְבָב אִישׁ יִשְׁחָנָה וְדָבָר טוֹב יִשְׁמָחָנָה וּשְׁנֵי פִירוּשֵׁם נִאמְרוּ בַגִּמ' י"מ ישיחנה מדעתו ובכלל זה שכדאגה בלב איש ומטרידו מלימוד התורה יסיחנה מדעתו כדי שיהא דעתו צלולה וע"י כן דבר תורה

⁸ או"ח סי' ש"ז סעי' ט"ז ומ"ב שם ס"ק ס"א

⁹ דעת הרמ"א שם:

¹⁰ ובדברי חשק שהוא מגרה יצה"ר לכו"ע אסור, ואפילו בלשה"ק. (מ"ב שם ס"ק ס"ב):

¹¹ דהלשון בעצמו יש בו קדושה, ולומד ממנו ד"ת. (שם ס"ג):

¹² האגודה והמ"ז והב"ח ועוד הרבה אחרונים, וכן הוא ג"כ דעת הגר"א שם ס"ד:

¹³ מ"ב שם ס"ק נ"ח

¹⁴ שו"ת יביע אומר ח"ו או"ח סי' י"ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

שהיא התורה ישמחנו מדאגתו¹⁵ וי"מ ישיחנה לאחרים. כדי שיתנו לו עצה על דאגתו וזהו ודבר טוב שיתיעץ לו חבירו הוא ישמחנו מדאגתו

ולפיכך בתחילה¹⁶ ישתדל להסיחה מדעתו במחשבות טהורות וטענות מספיקות שיש ויש כדי לדחות הדאגה, ואם לא יוכל יסיחנה לאחרים דהיינו ת"ח ואנשי מדע שידעו לתקנו בעצה טובה וידברו לו דברים המבטלים הדאגה ומיישבים את הלב.

ומטעם זה המספר לחברו דברי לשון הרע על פלוני שהזיק לו פגע בו או כל כדומה¹⁷, כדי להפיג את דאגתו מליבו או כדי שיעץ לו אף זה בכלל לשון הרע לתועלת. שמותר לספר אם התקיימו כללי תועלת.

אך אם רוצה להסיר דאגה מלבו, ובתוך כך יספר לשון הרע על פלוני אך אינו משום שפלוני הזיקו, או שמספר דרך התרעמות וכעס על חבירו אפילו אם חבירו חטא נגדו. אין זה בכלל תועלת ואסור לספר¹⁸.

ד. לעולם לא ירבה אדם רעים בתוך ביתו

כבר התבאר במסכת קידושין דף ע. אין שואלין בשלום¹⁹ אשה כלל אפילו ע"י שליח, ואפילו ע"י בעלה, אסור לשלוח לה דברי שלומים, ואפילו שלא לשלוח לה שלום, רק לשאול על שלומה גם זה אסור²⁰. אבל מותר לשאול לבעלה איך שלומה אבל לא לאחר²¹, כמו שעשו המלאכים גבי אברהם ששאלו לאברהם [בראשית יח פסוק ט] איך שָׁרָה אִשְׁתְּךָ וגו'.

¹⁵ מהרש"א חידושי אגדות סוטה דף מב:

¹⁶ פלא יועץ ערך דאגה ועיי"ש עצות האידך להסיר דאגה מלבו

¹⁷ חפ"ז חיים לשון הרע הערות כלל י, יד בהערה

¹⁸ נתיב חיים שם אולם אם אין כונתו לגנות חבירו כלל ולא ייצא לחבירו נזק בכך אפשר שיש מקום להתיר, עיי"ש

¹⁹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז כא ו

²⁰ ח"מ שם ז

²¹ והטעם פשוט כי באולי האחר יגיד לה שפלוני שאל על שלומך ויבאו לידי חיבה אבל לשלוח אפילו ע"י בעלה אסור והכי איתא בהדיא בב"מ פ' השוכר דף פ"ז (דע"י אחר אסור לשאול בשלומה) דקאמר ע"י בעלה שאני משמע בהדיא מה שמותר על ידי בעלה אסור ע"י אחר ובב"ח השוה אחרים לבעלה והוא נגד הגמרא הנ"ל דאמרה בפ"י ע"י בעלה שאני ועיין בב"ח מ"ש דבתחלת האיגרת יכול לשאול בשלום זוגתו אך לבסוף אסור לכתוב ותאמר שלום לזוגתך. ח"מ שם ז ב"ש יג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

אם לא היתה בקו הבריאה מותר לכתוב תודיעני משלום אשתך²².
והמנהג להקל בשאר מלות נימוס כגון צפרא טבא²³, לומר לאשה, והקפידו רק
בשאלת שלום²⁴. וכן נהגו לאחל מזל טוב בשמחות²⁵. ויש מצדדים להקל, אם אינו
אומר שלום עליכם, אלא רק מילת שלום²⁶.
ודוקא להקדים לשאול בשלום²⁷ אשה אסורו אבל הקדימה אשה ושאלה בשלומה מותר לו
להחזיר לה שלום.
ומי שלבו לשמים, מותר מעיקר הדין לשאול בשלום אשה גם באמירת שלום עליך, או שלום
עליכן, אבל בזמנינו קשה לסמוך ע"ז בלבד.
אין לשבת זוגות זוגות²⁸ ולהתרוועע. ומה שנהגו כמה אנשים להקל לדבר
ולצחוק עם נשים. כמכרות, שכנות, וכדומה, אין להם על מה שיסמוכו
ועתידים ליתן את הדין.

²² מ"ז שם

²³ ערוך השולחן אבן העזר סימן כא סעי' ח

²⁴ עזר מקודש שם.

²⁵ שאין זה בחינת סגנון שאלת שלום אשה שיש למנוע. רק הוא בקשת תפילה שיהי' למז"ט גם אל משפחת

האם. שם

²⁶ שכרך מזכיר מלת שלום בלבד, יתפרש שפיר שמתפלל כן על עצמו או על הכלל דעם בני ישראל כולם, ונמצא שאינו מחשיבה כמה שאומר לה מלת שלום, וממילא שאין להושי' ע"י אמירה זו לקירוב דעת וחיבה, כשם שאין חוששין לה באמירת ערב טוב או בוקר טוב. כנלענ"ד נכון סניף נוסף להתיר בנד"ד. שו"ת בצל החכמה חלק ה סימן מה ועיי' שו"ת מנחת יצחק חלק ה סימן קכו

²⁷ שו"ת בצל החכמה שם

²⁸ כתב עת: אור תורה שכנ, תשנ"ה, קעו - קפג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

